

INCIRCLE

Podpora oddaljenim in redko poseljenim območjem pri prehodu na bolj KROŽNO gospodarstvo

Prednostna os – Prednostna naložba – Poseben cilj 3-1-1

Prednostna os 3: Zaščita in promocija sredozemskih naravnih in kulturnih virov
<https://interreg-med.eu/>

Sklop za ocenjevanje INCIRCLE:

Poročilo o okviru ocenjevanja strategije (Povzeta različica)

D. 4.4.1: Replikacijski sklop INCIRCLE

WP4: Prenos

Dejavnost 4.1: Ocena za izboljšanje: ocenjevanje in sprejemanje regionalnih/nacionalnih strategij

Odgovorni partner: Agencija za energijo in vodo

Kazalo

1. Uvod.....	3
2. Model INCIRCLE	3
3. Opis shem za ocenjevanje turizma	4
4. Opis okvirnega ocenjevanja	5
5. Smernica za uporabo Okvira za ocenjevanje	6
5.1. Razvrstitev ukrepov.....	6
Reference	8
Dodatek.....	9

1. Uvod

Ta dokument je del Rezultata 4.1.1: Sklop za ocenjevanje INCIRCLE - Okvir ocenjevanja strategije. Sklop za ocenjevanje vključuje dva ločena dokumenta; Poročilo o okviru ocenjevanja strategije in Predlogo povzetka sinteze strategije. Poročilo o okviru ocenjevanja strategije je bilo povzeto za namen replikacijskega sklopa INCIRCLE (Rezultat 4.4.1).

Sklop za ocenjevanje INCIRCLE uporabljamo za ocenjevanje pripravljenih regionalnih/nacionalnih strategij v turizmu, z namenom izboljšanja krožnosti turističnih destinacij na različnih replikacijskih partnerskih območjih v projektu INCIRCLE. Oblikovanje strategije krožnega turizma je potekalo s podporo operativnega modela INCIRCLE (Rezultat 3.1.1), niza kazalnikov krožnega turizma INCIRCLE (Rezultat 3.3.1), in poročila o oceni trenutnega stanja krožnega turizma na partnerskih območjih (Rezultat 3.5.3). To poročilo vsebuje okvir vrednotenja ocene, ki ga bomo uporabljali za preverjanje skladnosti izdelane strategije z načeli krožnosti, ki so določeni v modelu INCIRCLE. Okvir uporablja različna merila¹ in ukrepe za preverjanje krožnosti predlaganih strategij. Sklop za ocenjevanje INCIRCLE z možnostjo prenosa za uporabo na različnih področjih v turizmu, izven pristojnosti projekta INCIRCLE.

V tem poročilu bo najprej na kratko povzet operativni model INCIRCLE in 5 njegovih načel krožnosti, ki ga je izdelal znanstveni park AREA Science Park. Nato bodo opisane različne sheme in orodja za ocenjevanje turizma in kazalniki krožnosti turizma, ki jih je pripravila šola Sant 'Anna School of Advanced Studies (SSSA). V nadaljevanju bo predstavljen in pojasnjen pripravljen okvir ocenjevanje in njegova uporaba. Na koncu pa bodo navedene smernice za uporabo okvira ocenjevanja.

2. Model INCIRCLE

Pristop projekta INCIRCLE temelji na naslednjih načelih krožnega gospodarstva (ES):

- Zmanjšaj:
Prvo načelo, ki opredeljuje krožni model, je preoblikovanje odpadkov. V takšnem modelu odpadki dejansko ne obstajajo, ker se štejejo za gospodarski, naravni in družbeni kapital in se jih zato čim dlje uporablja. Turistične politike lahko spodbujajo to načelo, če upoštevajo ukrepe, pri katerih je proizvodnja odpadkov čim manjša in poraba virov optimizirana.

¹ "Merilo" se nanaša na vsako normativno vprašanje, ki v bistvu preverja prisotnost ali odsotnost ustreznih ukrepov v strategiji. V tem poročilu jih imenujemo "merila".

- Obnavljaj:

Ideja tega pristopa je na eni strani optimizirati zanko virov, tako da sestavni deli izdelkov in materiali krožijo v tehnični in biološki zanki, in sicer z zbiranjem in nadomeščanjem na vsaki ravni ponovne uporabe, po drugi strani pa se skuša čim bolj dematerializirati vire, povezane s turizmom, s pomočjo virtualizacije. Zato bi moral biti turizem vključen v druge gospodarske dejavnosti, da dobimo sinergijo med turističnimi in lokalnimi dejavnostmi.

- Na novo razmisli:

Izpolnjevanje načela ponovnega razmisleka temelji na močni ozaveščenosti o učinkih odločitev v zvezi z viri v prestolnicah, v vseh fazah življenjskega cikla produktov in storitev. Turistične politike zaradi svoje medsektorske narave še posebej potrebujejo takšen pristop, ki lahko upošteva vse sektorje, na katere ta pojav vpliva.

- Uvajaj novosti:

Dolgoročna vizija je nujna, saj izrecno in implicitno navdihuje posamezna dejanja. Krožne lokalne politike bi morale navdihovati dolgoročna vizija evropskega zelenega dogovora in biti bi morale močno inovativne, uporabljati bi morale nove ideje ali metode, ki predvidevajo različne scenarije in ustvarjajo prostor za nadaljnji lokalni razvoj.

- Prevrednotenje:

To načelo se nanaša na sposobnost odločevalcev, da vzdržujejo vrednost virov in produktov v različnih gospodarskih ciklih. To načelo specifično zahteva povečanje celotne zmogljivosti ciklov za predelavo. Predelava bi se lahko nanašala na postopek pretvorbe sekundarnih surovin/proizvodov v nove materiale, sestavne dele ali proizvode boljše kakovosti, izboljšane funkcionalnosti in/ali večje vrednosti

3. Opis shem za ocenjevanje turizma

To poglavje opisuje različne sheme za ocenjevanje turizma, ki se uporabljajo na področju turizma. Bolj poglobljene analize so na voljo v Rezultatu 3.1.1.

Svetovna turistična organizacija (UNWTO) je izdala izhodiščno poročilo z naslovom “Integracija trajnostne potrošnje in načinov proizvodnje v turistične politike”, ki je ugotovilo, da se oblikovalci politik zavedajo nujnosti razvoja trajnostnega turizma (Svetovna turistična organizacija in Program združenih narodov za okolje, 2019). Spodbuda, kot je sistem Skupnosti za okoljsko ravnanje in presojo (SMEA), je bila izdelana, da bi spodbudila turistične subjekte k izboljšavam okoljevarstveno učinkovitost v svojem sektorju. Podobno vlogo ima tudi znak EU za okolje, za njegovo uporabo se podjetja odločajo prostovoljno in z njim strankam sporočajo, da so za izdelke in/ali storitve, ki jih nudijo, opravili analize življenjskega cikla, da bi zmanjšali njihov učinek na okolje na minimum.

Evropska agencija za okolje je razvila mehanizem poročanja na področju turizma in okolja (TOUERM), ki uporablja kazalnike politik "za prikaz vpliva na okolje in trajnostne usmeritve v evropskem merilu" (Evropska komisija, 2016, str. 8). Evropski sistem kazalnikov turizma (ETIS) temelji na podlagi tega z uporabo specifično formuliranih kazalnikov za uporabo na turističnih destinacijah. Okvirni ukrepi in nabor kazalnikov krožnega turizma je SSSA razvila za namene projekta INCIRCLE (Rezultat 3.3.1). Okvir temelji na štirih kapitalih, ki so; naravni, družbeni, zgrajeni in človeški, in sicer na treh ravneh; mikro, srednja in makro. Okvir vsebuje tudi pet načel modela krožnega gospodarstva.

V postopku raziskovanja in preslikave kazalnikov krožnosti in trajnosti so izdelali namizja ključnih kazalnikov uspešnosti krožnega gospodarstva v turizmu (CET-KPIs). Model INCIRCLE ima dve namizji: prvo je naslovljeno na odločevalce turističnih destinacij (TDDM) in drugo na odločevalce turistične industrije (TIDM). Ker se namizje, naslovljeno na odločevalce turističnih destinacij nanaša na makro raven analize – turističnih destinacij – morajo ključni kazalniki uspešnosti krožnega gospodarstva v turizmu pokrivati širok spekter situacij.

Poleg tega je v letu 2019 Skupnost trajnostnega turizma MED ponudila niz priporočil o najnujnejših vprašanih v zvezi z obalnim in morskim turizmom na Sredozemlju. Priporočila so naslednja:

1. Spremljanje trajnosti: kje so vrzeli v znanju odločevalcev v turizmu? kateri je najboljši način za premostitev vrzeli v turističnih podatkih?
2. Zmanjšanje okoljskih, kulturnih in družbenih vplivov turizma v Sredozemlju.
3. S turizmom zagotoviti trajnostno in odgovorno gospodarsko rast in blaginjo v Sredozemlju. kateri je najboljši način za reševanje kompleksnosti turističnega sektorja, vključno z lokalnimi akterji, odločevalci in potrošniki?
4. Vzpostavitev mehanizma upravljanja, ki bo popeljal širok spekter zainteresiranih deležnikov v smeri trajnejšega in odgovornejšega turizma (Skupnost trajnega turizma MED, 2019, str. 3).

Projekt INCIRCLE bo gradil na teh priporočilih in izidi rezultatov bodo pri tem v pomoč.

4. Opis okvirnega ocenjevanja

Okvir so razvili z uporabo kazalnikov, kjer je mogoče, ETIS in z namizja INCIRCLE CET-KPI (Rezultat 3.3.1). Na tem mestu moramo opozoriti, da so te kazalnike razvili za oceno krožnosti turističnih destinacij, vključno s turističnimi podjetji, in ne toliko za oceno strategije (ali politike). To je razlog, zaradi katerega je treba kazalnike predelati in preoblikovati, da jih bo mogoče uporabiti v oceni strategije.

Za vsakega od 5 načel INCIRCLE so na voljo 4 merila, vsako se osredotoča na drug steber INCIRCLE; voda, energija, odpadki in mobilnost, medtem ko 5. merilo v celoti upošteva za turistični sektor horizontalni pristop in temelji na specifičnih naslovljenih načelih. Vseh 5 meril zajema 5 ukrepov, ki bodo v pomoč pri oceni strategije (prikaz v Prilogi). Posledično imamo 125 ustvarjenih ukrepov, ki so se med natančnimi raziskavami oblikovali v pred-obstoječe ukrepe, ocenjevalne sheme in orodja v povezavi s 4 stebri in turističnim sektorjem.

Pomen je pripisan vsakemu ustreznemu merilu v zvezi z njegovo ustrežno pomembnostjo pri podpori izpolnjevanja vsakega načela INCIRCLE. Vsakemu od 5 meril je dodeljen **pomen**. Prvim 4 merilom je

dodeljen pomen 2, medtem ko ima 5. horizontalno merilo pomen 4. Odločili so se, da dodelijo večji pomen vsem horizontalnim merilom, ker so naslovljeni na krožnost na nivoju turističnega sektorja, bolj kot na nivoju subjekta ali mesta.

Poleg tega je za vseh 25 meril nadaljnjih 5 ukrepov, ki se bodo uporabljali za dodelitev **ocene**. Različni ukrepi, vprašanja, kako skladni so predlogi strategij z načeli krožnosti. Vsi ukrepi (skupno jih je 125) so lahko ocenjeni z najvišjo oceno 2, glede na to, ali so ukrepi zajeti v strategiji ali ne.

Zato:

$$\begin{aligned} \sum \text{Skupne Točke} &= \text{Točke}_{\text{Zmanjšaj}} + \text{Točke}_{\text{Obnavljaj}} + \text{Točke}_{\text{Na novo razmisli}} + \text{Točke}_{\text{Uvajaj novosti}} \\ &+ \text{Točke}_{\text{Prevrednoti}} \\ \text{Točke}_{\text{Zmanjšaj}} &= \frac{\sum_{n=1}^5 (W_{\text{Merilo}} \times R_{\text{Ukrep}})}{5} \end{aligned}$$

Pri čemer je W pomen in R je ocena.

Enak izračun lahko naredimo za vsako nadaljnje načelo INCIRCLE.

** Največ točk za posamezno načelo je **24**.

*** Največ točk skupaj za oceno strategije je **120**.

5. Smernica za uporabo Okvira za ocenjevanje

To poglavje predstavlja vizualno predstavitev za poglobljeno razlago meril in ukrepov okvira za ocenjevanje, ki se uporablja pri oceni predlaganih strategij. Za kompleten seznam razlag ukrepov glejte končno različico poročila o okviru ocenjevanja strategije.

Metrics.xlsx

5.1. Razvrstitev ukrepov

Ocena teh ukrepov je določena z razvrstitvijo v sistem. Razvrstitev je lahko med 0 in 2 in rezultat se dodeli glede na vsoto zajetih ukrepov. Na podlagi teh specifikacij lahko izračunamo skupne točke za vsako strategijo. Višje je število točk, bolj krožna je po svoji naravi. Omeniti moramo, da se pri ocenjevanju strategij upošteva minimalni prag. Izračunane točke bodo predstavljene na način, ki omogoča, da večji obseg rezultatov pride v spreminjajoč obseg »krožnosti«, za razliko od kategoriziranja strategije ali kot krožna ali kot ne-krožna.

Na primer v načelu Zmanjšaj so trije tipi razvrščanja za naslednje ukrepe:

- Ukrep - Zakonodajni instrumenti:
 - Točke je treba dodeljevati glede na zajete zakonodajne instrumente v zvezi z učinkovito rabo vode in z reguliranjem sprejetja tehnologij za učinkovito rabo vode. **Nič točk**, če ni nobenih zakonodajnih instrumentov ali **2 točki**, če so na voljo zakonodajni instrumenti.

V tem primeru sta na voljo dve možnosti: 0 za brez ukrepov (zakonodajnih instrumentov) in 2 za zajete ukrepe (zakonodajnih instrumentov).

- Ukrep - Pozitivne finančne spodbude:
 - Točke se dodelijo glede na zajete finančne spodbude. To pomeni **nič točk** se dodeli, če ni na voljo nobenih spodbud, **1 točka**, če so na voljo spodbude za izboljšanje infrastrukture za pridobitev tehnologije za učinkovito rabo vode ali **2 točki** v primeru obeh spodbud.

V tem primeru so na voljo tri možnosti, 0 v primeru, da ukrepov ni, 1 če je na voljo prvi ali drug tip ukrepa in 2 v primeru, da sta na voljo obe vrsti ukrepov.

- Ukrep – Pobude za ozaveščanje in vključevanje:
 - Točke se dodelijo glede na to, ali so na voljo pobude za ozaveščanje/vključevanje ali ne. **Nič točk** se ne dodeli, če ni na voljo nobene vsebine o ozaveščanju/vključevanju, **1 točka** se dodeli, če je na voljo kampanja za ozaveščanje glede vode za splošno populacijo ali če je namenjena ciljni skupini turizmu kot celoti ali turističnim podjetjem, medtem ko se 2 točki dodelita, če sta na voljo obe kampanji.

Tukaj so na voljo tri možnosti, 0 v primeru, da ukrepov ni, 1, če je na voljo prvi ali drugi tip ukrepa (ampak imamo tri možnosti), in 2 točki, če sta na voljo oba specifična ukrepa za turizem.

Reference

Evropska komisija. (2016). *Sistem kazalnikov evropskega turizma. Komplet orodja za trajno upravljanje z destinacijami ETIS*. Luksemburg: Urad za publikacije Evropske unije.

Skupnost za trajnostni turizem MED. (september 2019). *Priporočila*. Vzeta iz Trajnostnega turizma v Sredozemlju Interreg: https://sustainable-tourism.interreg-med.eu/fileadmin/user_upload/Sites/Sustainable_Tourism/horizontal_project/BTM_Documents/Policy_Recommendations/Policy_Recommendations.pdf

Program Svetovne turistične organizacije in Združenih narodov za okolje. (2019). *Izhodiščno poročilo o integraciji trajnostne potrošnje in načinih proizvodnje v turistične politike*. Madrid: UNWTO. doi:<https://doi.org/10.18111/9789284420605>

